

Utlåtandebegäran om regeringens proposition till riksdagen med förslag till Ålands självstyrelselag

Inledning

Justitieministeriet ber om utlåtanden om utkastet till en proposition med förslag till ny självstyrelselag för Åland. I propositionen föreslås att det stiftas en ny självstyrelselag för Åland. Den ska ersätta 1991 års självstyrelselag och blir den i ordningen fjärde självstyrelselagen. Målet med reformen är att modernisera och utveckla självstyrelsesystemet.

Bakgrund

Beredningen av en ny självstyrelselag för Åland har pågått i femton år. Justitieministeriet tillsatte i januari 2025 en gemensam tjänstemanna- och sakkunnigarbetsgrupp med representanter från ministerierna och Ålands landskapsregering, självstyrelselagsarbetsgruppen 2025, med uppgift att färdigställa ett förslag till ny självstyrelselag för Åland. Justitierådet Gustav Bygglin utsågs till utomstående ordförande för arbetsgruppen. Till stöd för och uppföljningen av arbetsgruppens arbete tillsattes dessutom en referensgrupp på hög nivå.

Arbetsgruppen har nu slutfört sitt arbete. Arbetsgruppens förslag till en regeringsproposition har utarbetats på basis av det utredningsarbete som tidigare utförts och dokumenterats jämte det som framkommit under tidigare remisser. Arbetsgruppen har haft som målsättning att utarbeta en helhet som är godtagbar såväl i riket som på Åland.

Arbetsgruppen lämnar ett propositionsförslag som ska ses som arbetsgruppens förslag som kan kräva fortsatt bearbetning. Den fortsatta beredningen av ett förslag till proposition avses ske i samarbete och dialog mellan riket och Åland såväl på tjänstemanna- som den politiska nivån efter att betänkandet offentliggjorts och med beaktande av remissvaren.

Beredningen av lagen har huvudsakligen skett på svenska. Lagförslaget och propositionens huvudsakliga innehåll, målsättningar och de viktigaste förslagen har översatts till finska. Betänkandet publiceras i sin helhet på finska så snart som möjligt under våren.

Lagförslaget ska behandlas i grundlagsordning i riksdagen och för att träda i kraft godkännas av Ålands lagting med kvalificerad majoritet. Avsikten är att lagen ska träda i kraft den 1 januari 2028.

Målsättningar

Propositionen innebär ingen förändring av självstyrelsens nuvarande ställning i statsförfattningen, men den avser att förtydliga självstyrelselagens nuvarande förhållande till grundlagen. Det föreslås att i lagen införs vissa bestämmelser från grundlagen, vars formuleringar anpassas till de motsvarande skyldigheter som gäller för självstyrelsen. I propositionen föreslås en systematik för fördelningen av lagstiftningsmakten på Åland mellan riksdagen och Ålands lagting som bygger på principerna enligt nuvarande självstyrelse. Förslaget innebär vissa förändringar av den nuvarande fördelningen av lagstiftningsbehörighet mellan landskapet och riket.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering fortsätter arbetet med reformen av Ålands självstyrelse. Enligt regeringsprogrammet ska Ålands självstyrelse utvecklas och värnas om i gott samarbete och i dialog med landskapet Åland.

Svarsanvisningar för mottagare

Vem som helst kan avge ett utlåtande.

Vänligen lämna utlåtandet i första hand genom att svara på begäran om utlåtande i tjänsten Utlåtande.fi.

Anvisningar för att registrera sig i tjänsten och använda den finns på Utlåtande.fi under fliken Anvisningar > Bruksanvisningar (användarstöd: [lausuntopalvelu.om\(at\)gov.fi](mailto:lausuntopalvelu.om(at)gov.fi)). Ministerierna ska dessutom föra in det utlåtande som de lämnat in via Utlåtande.fi i ärendehanteringssystemet VAHVA under ärende VN/35482/2024.

Om det inte är möjligt att använda tjänsten Utlåtande.fi kan utlåtandet sändas per e-post till ministeriets registratorskontor på adressen kirjaamo.om@gov.fi eller per post till adressen Justitieministeriet PB 25, 00023 Statsrådet. I ett utlåtande som sänds till registratorskontoret ska ärendenumret VN/35482/2024 anges. Ytterligare ber vi att de utlåtanden som sänds till registratorskontoret skickas till exempel som e-postbilaga i Word- eller pdf-format, så att utlåtandehandlingen inte innehåller onödiga personuppgifter, såsom privatpersoners e-postadresser.

Alla utlåtanden är i regel offentliga i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Utlåtandena publiceras på projektets offentliga projektsidor (valtioneuvosto.fi/sv/projekt, nummer OM005:00/2025). Av datasekretesskäl publiceras dock privatpersoners utlåtanden på projektsidan endast om personen skriftligen begär det till exempel i samband med sitt utlåtande eller i följebrevet till utlåtandet.

Alla utlåtanden i tjänsten Utlåtande.fi, inklusive privatpersoners utlåtanden, är automatiskt synliga för alla i tjänsten. De utlåtanden som sänts till registratorskontoret publicerar ministeriet inte i Utlåtande.fi.

Utlåtandena ska inte innehålla onödiga personuppgifter. Även om ett utlåtande som en privatperson sändt till registratörskontoret inte publiceras på webben, kan alla få det från ministeriet i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Statliga myndigheters utlåtanden ska finnas även på svenska.

Tidtabell

Vi ber er lämna in ert utlåtande senast senast tisdagen 4.8.2026.

Beredare

Lagstiftningsråd Janina Groop-Bondestam, tfn. 029 150 334 och e-post janina.groop-bondestam@gov.fi

Länkar:

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-499-2> - Reformen av självstyrelselagen för Åland - Självstyrelselagsarbetsgruppens 2025 betänkande

Bilagor:

[Työryhmämietintö - Tiivistelmä ja lakiehdotus \(SUOMI\).pdf](#) - Työryhmämietintö - Tiivistelmä ja lakiehdotus (SUOMI)

[STMn eriävä mielipide ja lausuma 2.4.2026.pdf](#) - Sosiaali- ja terveysministeriön eriävä mielipide ja lausuma 2.4.2026

Sändlista:

Ahvenanmaan syyttäjäalue
Akava ry
Akava-Åland r.f.
Ammattiliitto Pro
Byggnadsförbundet Avd 205 r.f
Digi- ja väestötietovirasto
Eduskunnan kansliatoimikunta
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Elinkeinoelämän Keskusliitto EK ry
Energiavirasto
Etelä-Suomen syyttäjäalue
Fimea
Folktinget
Företagarna på Åland r.f.
Grön Vänster

Helsingin yliopisto
Huoltovarmuuskeskus
Hållbart Initiativ
Hätäkeskuslaitos
Ihmisoikeuskeskus
Ihmisoikeusliitto
Itä-Suomen syyttäjäalue
JHL Åland (FOA-Å)
Jomala kommun
Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
Kansallisarkisto
Kansaneläkelaitos
KD
KEHA-keskus
Keskusta
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kirkkohallitus
Kokoomus
Kommunernas socialtjänst
Korkein hallinto-oikeus
Korkein oikeus
Kuntaliitto – Kommunförbundet
Lapin yliopisto
Liberalerna
Liike Nyt
Liikenne- ja viestintäministeriö
Lupa- ja valvontavirasto
Lupa- ja valvontavirasto, työsuojeluosasto
Länsi-Suomen syyttäjäalue
Maa- ja metsätalousministeriö
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK
Maahanmuuttovirasto
Mariehamns stad
Markkinaoikeus
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
Moderat Samling för Åland
Obunden Samling
Oikeuskanslerinvirasto
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus
PAM Servicefacket
PAM-Servicefacket på Åland r.f.
Perussuomalaiset
Pohjois-Suomen syyttäjäalue
Poliisihallitus
Pro Åland
Puolustusministeriö
Rajavartiolaitos
Rikosseuraamuslaitos
Rkp

Ruokavirasto
SDP
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
Statens Ämbetsverk på Åland
STTK
Suojelupoliisi
Suomen Akatemia
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Suomen Konepäälystöliitto – Finlands Maskinförbundet ry
Suomen Laivanpäälystöliitto – Finlands Skeppsförbundet r.y.
Suomen Lauttaliikenne Oy
Suomen Matkustajalaivayhdistys – Passagerarfartygsföreningen i Finland
Ry
Suomen Merimies-Unioni SMU ry – Finlands Sjömans-Union r.f.
Suomen Pankki Finlands Bank
Suomen Varustamot ry – Rederierna i Finland r.f.
Suomen Yrittäjät
Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
Tasa-arvovaltuutetun toimisto
Tasavallan presidentin kanslia
TCÅ Tjänstemannaorganisationerna på Åland rf
Tehy Åland
THL
Tiedusteluvalvontavaltuutetun toimisto
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Tilastokeskus
Traficom
Tulli
Tuomioistuinvirasto
Turun yliopisto
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto TUKES
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työterveyslaitos
Työtuomioistuin
Ulkoministeriö
Ulosottolaitos
Vakuutusosasto
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Valtiokonttori
Valtioneuvoston kanslia
Valtiovarainministeriö
Valvira
Vasemmistoliitto
Verohallinto
Vihreät
Väylävirasto
Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
Ympäristöministeriö
Åbo Akademi
Åland Industri Arbetare avd. 642 rf

Ålands Framtid
Ålands fredsinstitut
Ålands förvaltningsdomstol
Ålands kommunalanställda JHL r.f. avd. 214
Ålands kommunförbund
Ålands landskapsregering
Ålands Näringsliv
Ålands Producentförbund
Ålands Socialdemokrater
Ålands tingsrätt
Ålands Transportarbetare r.f.
Ålandsdelegationen
Åländsk Center

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suurpää Johanna
Oikeusministeriö

Englund Kristel
Oikeusministeriö